

RƏNA DURSUNƏLİ qızı MAHMUDOVA

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Bakı Dövlət Universiteti

HƏRBİ TƏHSİL SİSTEMİNİN YARANMASINDA HEYDƏR ƏLİYEVİN ROLU

Ümummilli lider Heydər Əliyevin zəngin nəzəri irsində və zəngin fəaliyyətində təhsil məsələləri xüsusi yer tutur.

Heydər Əliyev Azərbaycanın bugünkü və gələcək tarixində özünə əbədilik qazandırmış və müstəqil Azərbaycanın simvollarından birinə çevrilmişdir.

Azərbaycan Ordusunun qurulması, inkişafı, möhkəmlənməsi məhz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır və onun siyasi uzaqgörənliyinin məntiqi nəticəsidir. Heydər Əliyev Azərbaycan ordusunun memarıdır. Güclü, qüdrətli ordusu olan hər bir dövlətin müstəqilliyi sarsılmaz və əbədidir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti süqut etdikdən sonra ölkəmizdə ordu quruculuğu prosesi, demək olar ki, dayanmışdı. Heydər Əliyev 1969-cu ildə hakimiyyətə gəldikdən sonra bu sahədə əsaslı dönüş yaradılmış, ölkəmizdə milli kadrların hazırlanması prosesinə başlanmışdır.

Heydər Əliyev bildirirdi ki, hər il Azərbaycandan təxminən 60 min gənc hərbi xidmətə çağırılırdı. Lakin onların çox az hissəsi xüsusi ixtisaslar öyrədən hərbi hissələrə yola salınırdı, gənclərin böyük əksəriyyəti işə tikinti və xidmət hərbi hissələrinə göndərilirdi.

Ulu öndər etiraf edirdi ki, belə vəziyyət bizə toxunurdu. Azərbaycanlılar arasında hərbi işə olan marağın azalması təhlükəsi yarana bilərdi. Bunu aradan qaldırmaq üçün yeni islahatlar aparmaq və yeni tələblər irəli sürmək lazımdır.

İlk növbədə respublikada rus dilinin tədrisinə diqqət artırıldı, rus dili müəllimləri hazırlayan ayrıca bir institutu yaradıldı, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun nəzdində ibtidai hərbi hazırlıq müəllimləri hazırlayan fakültə açıldı, hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsi gücləndirildi, respublikada hərbi komissarlıq orqanlarının fəaliyyətinə tələbkarlıq artırıldı.

XX əsrin 70-ci illərindən etibarən peşəkar hərbi kadrların hazırlanması məsələsi Azərbaycan xalqının əsas vəzifələrindən biri kimi ortaya qoyuldu. Bütün bunların nəticəsində həm gənclərin hərbi xidmətə çağırış işi təkmilləşdirildi, həm də azərbaycanlıların xüsusi ixtisas hazırlığı verən hərbi hissələrə göndərilməsi artdı.

1971-ci ildə Bakıda Cəmsid Naxçıvanski adına ilk hərbi lisey fəaliyyətə başladı. Heydər Əliyev deyirdi: «Biz Cəmsid Naxçıvanski adına hərbi liseyin ilk bünövrə daşlarını qoyanda o, bizim üçün nəzəriyyə deyildi, böyük gələcəyə, Azərbaycanın gələcəyinə baxış idi. Azərbaycanın milli zabit kadrlarının hazırlanması üçün ilk uğurlu addımlar idi. Biz bu addımları atarkən düşünürdük ki, zaman gələcək, Azərbaycan xalqı öz milli azadlığına qovuşacaq, öz dövlət müstəqilliyini əldə edəcək, müstəqil Azərbaycan

dövləti yaranacaq. Yarandı da. Məhz bugünkü müstəqilliyimizə görə mən bu məktəbi yaratdım, yaşatdım, böyütdüm. Bilirsiniz, sizə səmimi deyirəm, C.Naxçıvanski adına lisey mənim üçün bir övladdır. Ona öz övladım kimi baxıram və nə qədər yaşayırsam, ona bax, bu cür baxacağam».

Heydər Əliyevin dövlətçiliyimiz və onun müstəqilliyinin qorunması yolunda həyata keçirdiyi mühüm islahatların bünövrəsi məhz bu ibtidai hərbi məktəbin yaradılması ilə başlamışdı.

O dövrdə belə bir məktəbin yaradılması böyük cəsarət tələb edirdi. Suvorov adına, Naximov adına hərbi məktəblərin mövcud olduğu bir zamanda kiçik bir respublika olan Azərbaycanda hərbi məktəbin yaradılması çox çətin bir məsələ idi. Burada da Heydər Əliyevin dərin zəkası və siyasəti öz işini gördü. Heydər Əliyev azərbaycanlı tələbələrin rus dilini pis bildikləri üçün həmin məktəblərdə yaxşı təhsil ala bilmədiklərini bəhanə gətirir və bu tələbələrin öz dillərində təhsil almalarının vacibliyini qeyd edir və bunun üçün də Azərbaycanda hərbi məktəbin yaradılmasının zəruriliyini bildirir. Moskvadan Bakıya göndərilən komissiyalar Azərbaycanda belə bir məktəbə ehtiyac olmadığını desələr də, Heydər Əliyevin müasir diplomatiyası, qətiyyəti və uzaqgörən siyasəti bu cəhdlərin qarşısını ala bildi. Cəmşid Naxçıvanski adına hərbi məktəbin fəaliyyətə başlaması Azərbaycanda hərbi sənətinə olan marağı daha da gücləndirdi və onun inkişafına təkan verdi. Müstəqillik illərində bu hərbi məktəb Azərbaycanın ordu quruculuğunda böyük və misilsiz rol oynadı.

Bu məktəbin açılması Heydər Əliyevin mübarizliyinin, fədakarlığının təntənəsi idi.

Cəmşid Naxçıvanski adına hərbi lisey Heydər Əliyevin diqqət və qayğısı ilə qısa vaxt ərzində ən müasir təhsil müəssisəsinə çevrildi. Bu təhsil müəssisəsini bitirən neçə-neçə gənc keçmiş SSRİ-nin ali hərbi məktəblərində hərbi peşəsinə yiyələndilər.

İstər C.Naxçıvanski adına hərbi liseyin təşkil edilməsi, istərsə də azərbaycanlı gənclərin hərbi işə cəlb edilməsinin tarixi əhəmiyyəti XX əsrin sonlarında özünü əyani şəkildə sübut etdi.

1997-ci ildə Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbi yarandı. Hərbi Təhsil sisteminin daha da inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə 1999-cı il yanvarın 20-də Hərbi Akademiyanın yaradılması haqqında fərman imzalandı.

Heydər Əliyev hərbi təhsil sistemini daha da inkişaf etdirilməsi üçün bir sıra islahatlar apardı. 2001-ci ildə Silahlı Qüvvələr üçün kadr hazırlığının təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə Müdafiə Nazirliyi sisteminə fəaliyyət göstərən məktəblər – Azərbaycan Hərbi Dənizçilik Məktəbi və Azərbaycan Ali Hərbi Təyyarçılıq Məktəbi adlandırıldı.

Bu gün Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin zabidləri Türkiyənin, Ukraynanın, Pakistanın, Çinin, Almaniyanın, Britaniyanın hərbi akademiyalarında və dinləmə kurslarında təhsil alırlar.

Bu gün Azərbaycan Ordusu dünyanın güclü orduları sırasındadır. Aprel qələbəsi bunu bir daha sübut etdi. Hərbi qüdrətini ardıcıl olaraq artıran Azərbaycan ordusu ən müasir silahlarla, hərbi texnika və digər müdafiə təyinatlı qurğularla tam təchiz edilib.

Bu gün Azərbaycan ən müasir silahları almaqla yanaşı, onların bir çoxunu özü istehsal etmək qabiliyyətindədir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin ordu quruculuğu ilə bağlı həyata keçirdiyi tədbirlər bu gün onun siyasi varisi Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilir.

Ordu quruculuğunun əsas tərkib hissəsi olan hərbi təhsil Heydər Əliyevin həmişə diqqət mərkəzində olmuşdur.

Azərbaycanın qəhrəmanlıq ənənələrinin davam etdirilməsi, zəngin hərbi tarixinin canlandırılması, gənclərin bu ruhda tərbiyə edilməsi Heydər Əliyevin misilsiz xidmətlərindən biridir.

Ordu quruculuğu dövlət siyasətinin mühüm sahələrindən birinə çevrildi. Ordu quruculuğuna vəsait ayrıldı, maddi-texniki baza gücləndirildi, müasir tələblərə cavab verən çoxlu hərbi texnika alındı. İttifaq miqyasında olan ali hərbi məktəblərdə təhsil alan gənclərin sayı daha da artırıldı. Nəticədə İttifaqın 45-dən artıq ali hərbi məktəbinə ildə Azərbaycandan 800-900 nəfər gənc göndərildi.

Ulu öndər xatırlayırdı ki, bunların hamısını edərkən, biz öz xalqımız haqqında düşünürdük. Düşünürdük ki, xalqımızda hərbi peşə itməsin, xalqımız hərbi peşədən məhrum olmasın. Mən eyni zamanda o vaxt düşünürdüm ki, gələcəkdə bu, bizə lazım olacaqdır.

Ordu hər bir dövlətin daxili və xarici siyasətinin əsasını təşkil edir. Heydər Əliyevin bu sahədəki fəaliyyəti bir daha göstərdi ki, təşəbbüskarlıq, ardıcılıq, qətiyyət, yorulmazlıq, prinsiplilik ordu quruculuğuna rəhbərlik edən dövlət rəhbəri üçün ən vacib keyfiyyətlərdir.

Ordu quruculuğunun səmərəliliyinə nail olmağın başlıca şərtlərindən biri xalqın qüvvəsinə inanmaq və xalqı bu prosesə cəlb etməkdir. Ordu ölkəmizin, millətimizin, dövlətimizin, müstəqilliyimizin dayəğıdır.

Ali Baş Komandan kimi Heydər Əliyev qısa müddət ərzində güclü və təşkilatlanmış bir ordu yaratdı.

Heydər Əliyev ordu quruculuğuna münasibətdə cəmiyyətdə yeni bir təfəkkür formalaşdırdı, insanlarda orduya yeni bir münasibət yaratdı. Xalqda orduya inam yarandı, xalq ordunu özünün bir parçası kimi qəbul etdi.

Hazırda Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri müasir hərbi texnika ilə təchiz edilmiş, möhkəm nizam-intizam, yüksək döyüş ruhu ilə seçilən, düşməyə sarsıdıcı zərbə vurmağa qadir olan bir ordudur.

Milli Ordumuz müstəqil dövlətimizin ən böyük dayacağı, xalqımızın təhlükəsizliyinin və ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təminatçısıdır.

2003-cü ildə Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev cənab İlham Əliyevi özünün siyasi varisi hesab edərkən, xalqa müraciətində demişdir: “Üzümü Sizə – həmvətənlərimə tutaraq, qarşıdan gələn prezident seçkilərində prezidentliyə namizəd mənim siyasi varisim, Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin I müavini İlham Əliyevi dəstəkləməyə çağırıram.

O, yüksək intellektli, pragmatik düşüncəli, müasir dünya siyasətini və iqtisadiyyatını gözəl bilən, enerjili və təşəbbüskar bir şəxsiyyətdir. Sizi əmin edirəm ki, həm İlham Əliyev, həm də Yeni Azərbaycan Partiyası bundan sonra da xalqımızın ən layiqli övladlarını öz ətrafında sıx birləşdirərək Azərbaycan dövlətinin inkişafı və xalqımızın firavanlıq yolunda çox işlər görəcək. İnanıram ki, mənim axıra çatdırma bilmədiyim tələpəli məsələləri, planları, işləri Sizin köməyiniz və dəstəyinizlə İlham Əliyev başa çatdıracaq. Mən ona özüm qədər inanıram və gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyirəm!”.

44 günlük Qarabağ müharibəsi zamanı dünyanın 30-dan çox nüfuzlu media orqanına müsahibə verən İlham Əliyevin ifadə etdiyi fikirlər, çıxışlar bir daha göstərdi ki, bu müharibə ədalətli müharibədir. Azərbaycan xalqı İlham Əliyevin sərkərdəlik bacarığına, nətiqlik məharətinə, onun qəhrəmanlıq gücünə heyran qaldı.

Doğrudan da, İlham Əliyev bir dövlət başçısı kimi böyük uğurlara imza atdı, özünü bacarıqlı bir siyasətçi kimi təsdiqlədi.

İlham Əliyev imzaladığı sərəncam və fərmanlarla, qəbul etdiyi qərarlarla ölkəmizin dinamik yüksəlişinə nail oldu.

Qarabağın tacı olan Şuşanın işğaldan azad olunduğu gün Ali Baş Komandan İlham Əliyev təntənəli surətdə bəyan etdi: «Mən xoşbəxt adamam ki, ata vəsiyyətini yerinə yetirdim. Şuşanı azad etdik. Bu, böyük qələbədir. Şəhidlərimizin, Ulu öndərin ruhu şaddır bu gün! Gözün aydın olsun Azərbaycan!».

Biz bu Zəfərə görə həm də Ulu öndər Heydər Əliyevə borcluyuq, onun uzaqgörən siyasət kursuna borcluyuq!

Heydər Əliyev Azərbaycana qəlbən, ruhən bağlıdır, onun Azərbaycan xalqına sevgisi tükənməzdir!

Heydər Əliyevin ordu quruculuğu haqqında dediyi kəlamlar:

1. Orduya qayğı, hörmət, cəmiyyətin, xalqın şərəfli vəzifəsidir.

2. Zəngin hərbi tarixə malik olan Azərbaycan xalqı öz Silahlı Qüvvələrinin əzm və qüdrətinə arxalanaraq çətin və ağır dövlət quruculuğu yollarında daha inamla addımlayacaq və yeni zəfərlər qazanacaq.

3. Bu gün biz böyük iftixar hissi ilə deyirik ki, müstəqil Azərbaycan Respublikasının Milli Ordusu var. Bu, Azərbaycan xalqının böyük milli nailiyyətidir.

4. Ordu daim dövlət qayğısı altında olmalıdır, xalqın qayğısı ilə əhatə edilməlidir!

5. Hərbi xidmət insanları daha da mətinləşdirir, daha cəsarətli, dözümlü edir, çətinlikləri aradan qaldırmaq keyfiyyəti artırır.

6. Sülh danışıqlarını cəsarətlə apara bilmək üçün güclü orduya malik olmaq lazımdır.

7. Ordu ölkəmizin, millətimizin, dövlətimizin müstəqilliyinin dayəğıdır!

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT

1. Heydər Əliyev. Müstəqilliyimiz əbədidir. II cild. Bakı: Azərnəşr, 2005
2. Heydər Əliyev. Müstəqillik yolu. Bakı, 1997

Rəna Dursunəli qızı Mahmudova

Hərbi təhsil sisteminin yaranmasında Heydər Əliyevin rolu

Xülasə

Məqalədə Ulu öndər Heydər Əliyevin hərbi təhsil sisteminin yaradılmasındakı xidmətləri təhlil edilir. Onun bu sahədəki fəaliyyəti, xüsusilə ordu quruculuğunda peşəkar və milli kadrların yetişdirilməsindəki rolu diqqətə çatdırılır. Qeyd olunur ki, Azərbaycan xalqının xilaskarı olan Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndən sonra ölkəmizin mənfur bir düşmənlə üz-üzə olduğunu nəzərə alaraq, ordumuzun güclənməsinə daha çox diqqət yetirdi. Məhz həmin siyasətin nəticəsi idi ki, qırx dörd günlük müharibədə güclü orduya malik olan Azərbaycan düşməni üzərində qələbə çalaraq, otuz ilə yaxın işğal altında qalan torpaqlarını azad etdi.

Açar sözlər: hərbi lisey, ordu, zabit, müstəqillik, ordu quruculuğu

Рена Дурсунали кызы Махмудова

Роль Гейдара Алиева в становлении системы военного образования

Резюме

В статье анализируются заслуги великого лидера Гейдара Алиева в создании системы военного образования. Его деятельность в этой области, особенно его роль в подготовке профессиональных и национальных кадров в армейском строительстве, заслуживает внимания. Отмечается, что после прихода к власти Гейдара Алиева, Спасителя азербайджанского народа, учитывая, что наша страна столкнулась с ненавистным врагом, он уделил больше внимания усилению нашей армии. Результатом этой политики стало то, что Азербайджан, обладая мощной армией в сорокадневной войне, одержав победу над врагом, освободил свои земли, которые находились под оккупацией около тридцати лет.

Ключевые слова: военная школа, армия, офицер, независимость, армейское строительство

Rena Dursunali gizi Mahmudova

Haydar Aliyev's role in the establishment of the military education system

Summary

The article analyzes the merits of the great leader Heydar Aliyev in the creation of the military education system. Its activities in this field, especially its role in the training of professional and national personnel in army construction, deserve attention. It is noted that after the coming to power of Heydar Aliyev, the Savior of the Azerbaijani people, given that our country faced a hated enemy, he paid more attention to strengthening our army. The result of this policy was that Azerbaijan, having a powerful army in the forty-day war, having won a victory over the enemy, liberated its lands, which had been under occupation for about thirty years.

Keywords: military school, army, officer, independence, army building